

Ställer du dig bakom att...?

Naturskyddsföreningen vill verka för att riksdagsledamöterna stärker miljöpolitiken, oavsett vilket parti och block de tillhör.

Vi har därför sammanställt ett antal frågor som kandidater till riksdagen kan välja att ställa sig bakom. Den kandidat som ställer sig bakom alla frågor ger vi en möjlighet att profilera sig som "miljömärkt riksdagskandidat" inför valet 2014.

Ställer du dig bakom att:

1) stegvis öka miljö- och naturvårdsanslagens andel av statsbudgeten?

Fördjupning: Upprepade utvärderingar visar att 14 av riksdagens 16 miljömål inte nås med nuvarande åtgärder¹. Utvärderingarna visar även att ökade miljöanslag är en av flera förutsättningar för att klara målen.

Utgiftsområde 20, Allmän miljö- och naturvård, omfattar drygt 5 miljarder 2014. Det motsvarar drygt en halv procent av de totala utgifterna i statsbudgeten på 855 miljarder². Vår fråga handlar om att stegvis öka denna miljöbudget.

2) andelen förnybar energi långsiktigt ska fortsätta att öka?

Fördjupning: FN:s klimatpanel pekar ut vikten av mer förnybar energi³. Riksdagen har beslutat att Sverige ska ha minst 50 % förnybar energi år 2020, ett mål som redan uppnåtts. Det finns goda förutsättningar i Sverige för att fortsätta öka den siffran, vilket bland annat följer av systemet för elcertifikat⁴.

Vår fråga rör en ökad andel förnybar energi av den totala energiförsörjningen, vilket stärker möjligheterna att nå riksdagens mål om nettoutsläpp av växthusgaser nära noll år 2050.

3) den totala energianvändningen ska långsiktig minska?

Fördjupning: Riksdagen har beslutat om 20 procent effektivare energianvändning i Sverige 2020 än 2008. Målet mäts som energiintensitet, vilket innebär att energianvändningen ska relateras till förändringar i BNP (bruttonationalprodukt)⁵.

Vår fråga rör istället minskad total energianvändning, från en mandatperiod till en annan. Olika utredningar visar att det är möjligt att halvera energianvändningen i Sverige inom några decennier⁶.

---

¹ <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6608-6.pdf>

² <http://www.regeringen.se/content/1/c6/22/37/09/d602dd5b.pdf>

³ http://report.mitigation2014.org/spm/ipcc_wg3_ar5_summary-for-policymakers_approved.pdf

⁴ http://www.energimyndigheten.se/Global/F%C3%B6retag/Elcertifikat/Faktablad_20120228.pdf

⁵ <http://data.riksdagen.se/fil/A5315E33-4ADC-4C7C-94BE-7C94D9B08478>

⁶ http://www2.naturskyddsforeningen.se/upload/Foreningsdokument/Rapporter/externa_rapporter/rapport_sweco_halva_energinhelavalfarden.pdf; <http://www.iva.se/Publikationer/Ett-energieffektivt-samhalle/>

4) införa en registreringsavgift för bränsletörstiga bilar som används till rabatter för bränslesnåla bilar?

Fördjupning: Utsläppen av koldioxid från nya bilar i Sverige är jämförelsevis höga inom EU (12 länder är bättre⁷), bland annat eftersom effektiva styrmedel saknas. I t.ex. Frankrike beskattas försäljning av bränsletörstiga bilar och intäkterna omvandlas till en bonus vid inköp av bränslesnåla bilar.

Förslag på en registreringskatt kopplad till en miljöpremie (malus-bonus) har nyligen lämnats av regeringens utredning om fossilfri fordonstrafik år 2030⁸.

5) införa en avgift på handelsgödsel som kan återföras direkt till miljöinsatser i jordbruket?

Fördjupning: Utsläppen av kväve och fosfor till sjöar och hav orsakar övergödning, något som gjort att Östersjön idag är ett av världens med förorenade havsområden med 60 000 kvadratkilometer död botten, en yta större än hela Västerbotten⁹.

Jordbruket står för en bit över 40 procent av samhällets utsläpp av kväve och fosfor till havet¹⁰. Tidigare fanns en skatt på handelsgödsel.

Vår fråga handlar om att införa en avgift som kan återföras för att finansiera insatser olika miljöinsatser i jordbruket.

6) stegvis och långsiktigt höja den svenska koldioxidskatten?

Fördjupning: De pågående klimatförändringarna riskerar medföra enorma skador på miljön och samhället. Sverige införde i början av 1990-talet en skatt på koldioxid, den viktigaste växthusgasen. Utvärderingar visar att skatten har minskat utsläppen ordentligt och att den är både effektiv och samhällsekonomiskt lönsam¹¹.

För att klara riksdagens långsiktiga klimatmål måste utsläppen fortsätta minska och koldioxidskatten behöver då höjas, vilket olika utredningar kommit fram till¹².

7) införa krav i skogsvårdslagstiftningen på att bättre värna skogens sociala värden, till exempel för friluftslivet?

Fördjupning: Ungefär 85 procent av svenskarna bor i tätort. Skogar i tätortsnära lägen är därför värdefulla, exempelvis för rekreation och hälsa. Undersökningar visar dock att tätortsnära skogar inte värnas särskilt väl¹³.

---

⁷ http://www.transportenvironment.org/sites/te/files/publications/2013_09_TE_cars_CO2_report_web_final.pdf

⁸ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/07/39/6048e8ad.pdf>

⁹ <http://www.lu.se/article/tio-ganger-mer-dod-botten-i-ostersjon>

¹⁰ http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ingenovergodning/jordbruketochovergodningen_4.4b00b7db11efe58e66b80001608.html

¹¹ NV och STEM... [Komplettera med full info]

¹² MMR 2008; Klimatberedningen; OECD...

¹³ http://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapporter/M%C3%A4nniskan_i_skogen.pdf

I föl föreslog därför Miljömålsberedningen att skogens sociala värden skulle säkerställas, bland annat genom förändringar i skogsvårdslagstiftningen, men någon lagändring har inte föreslagits¹⁴. Frågan handlar om att göra en sådan lagändring.

8) införa ekonomiska styrmedel mot farliga kemikalier i konsumentvaror?

Fördjupning: Riksdagens mål om en giftfri miljö kommer enligt utvärderingar inte att uppnås utan ökade insatser. Kemikaliepolitikens kärna är lagstiftning men som ett komplement diskuteras att införa ekonomiska styrmedel.

Kemikalieinspektionen har redan bedömt att en kemikalieskatt på konsumentvaror med farliga ämnen, exempelvis vissa kläder, kan öka måluppfyllelsen¹⁵. En statlig utredning analyserar möjligheterna i detalj, bland annat tänkbara författningsförslag¹⁶.

9) förbjuda alla hälsofarliga bisfenoler i produkter som barn kommer i kontakt med?

Fördjupning: Vuxna och barn exponeras dagligen för hormonstörande bisfenol A (BPA)¹⁷. På grund av hälsoriskerna finns vissa förbud mot BPA, men de är inte heltäckande. En statlig utredning ser nu över frågan¹⁸. Det visar sig också att BPA ibland byts ut mot bisfenol S eller bisfenol F¹⁹, vilka också medför risker.

Vår fråga rör begränsningar av alla hälsofarliga bisfenoler i produkter som barn kommer i kontakt med, exempelvis i plaster i livsmedelsförpackningar.

10) Sverige ska ge klimatbistånd utöver det svenska 1-procentmålet för biståndet?

Fördjupning: För att utvecklingsländerna ska kunna minska sina utsläpp och anpassa sig till klimatförändringarna behövs investeringar. Industrieländerna har utlovat 100 miljarder US dollar vid år 2020²⁰.

En FN-rapport har dock pekat på behovet av långt större investeringar, i storleksordningen 5-600 miljarder USD²¹. Bland annat Sverige har åtagit sig att klimatfinansieringen ska ligga utöver biståndsbudgeten, som i Sverige ska motsvara 1 procent av BNI.

11) svensk skog ska skyddas enligt Sveriges löften på FN-mötet i Nagoya 2010?

Fördjupning: Forskarna har rödlistat omkring ett par tusen arter i svenska skogar²². FN:s Nagoyaplan för biologisk mångfald, som Sverige åtagit sig att följa, kräver att minst 17 procent av landområdena,

¹⁴ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/21/90/86/12a68497.pdf>

¹⁵ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/12/01/990ba71e.pdf>

¹⁶ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/12/01/990ba71e.pdf>

¹⁷ <http://www.dn.se/debatt/oansvarigt-av-staten-att-blasa-av-bisfenol-a-larmet/>

¹⁸ <http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Utdredningar/Kommittedirektiv/Kartlaggning-av-bisfenol-A-i-v-H2B123/>

¹⁹ http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/sverige-bor-ga-fore-och-forbjuda-bisfenol_7252495.svd

²⁰ <http://www.regeringen.se/sb/d/8820/a/228071>

²¹ http://www.un.org/News/briefings/docs/2009/090901_DESA.doc.htm

²² <http://www.slu.se/Global/externwebben/centrumbildningar-projekt/artdatabanken/Dokument/Publikationer/Tillst%C3%A5ndet%20i%20skogen.pdf>

särskilt områden av stor betydelse för biologisk mångfald, ska bevaras i ekologiskt representativa och väl förbundna system²³.

Vår fråga rör målets genomförande i skogliga ekosystem. Där finns de hotade arterna framförallt på den produktiva skogsmarken²⁴.

12) all jakt på lo, björn, varg, järv och kungsörn ska vara förenlig med EU:s naturvårdslagstiftning?

Fördjupning: De stora rovdjuren har varit allvarligt hotade och ännu är varg, järv, lo och kungsörn rödlistade av forskarna²⁵. EU:s bindande art- och habitatdirektiv reglerar skydd av växt- och djurarter i unionen och EU-kommissionen har flera gånger uppmanat Sverige att respektera direktivet och överväger att dra Sverige inför EU-domstolen med anledning av den svenska vargpolitiken²⁶.

Vår fråga handlar om att all eventuell jakt på stora rovdjur ska respektera EU:s bindande lagstiftning.

13) skärpa strandskyddet i värdefulla områden med högt exploateringsstryck?

Fördjupning: Strandmiljöerna är viktiga för friluftslivet och den biologiska mångfalden och är därför skyddade i lag. Det är viktigt att det finns undantag men många av de tusentals dispenser som ges varje år är bristfälliga, även i starkt utbyggda områden där exploateringsstrycket är högt²⁷.

De senaste åren har regelverket luckrats upp i bland annat glesbygd men några skärpningar där det finns behov, t.ex. längs delar av Västkusten och i Stockholms skärgård, har inte införts.

14) stoppa allt fiske av den akut utrotningshotade ålen?

Fördjupning: Forskarna klassar den europeiska ålen som akut utrotningshotad²⁸. Bestånden är på en oerhört låg nivå. Orsakerna till problemen är överfiske och att ålar dör i vattenkraftverk på väg till havet. Trots det mycket allvarliga läget ges hundratals dispenser för fortsatt fiske i Sverige varje år.

Sverige har full rätt och möjlighet inom ramen för EU:s fiskelagstiftning att helt upphöra med ålfisket²⁹. Minskat fiske är en förutsättning för att ålen alls ska överleva på sikt.

15) på sikt skydda värdefulla havsområden motsvarande 20 procent av Sveriges ekonomiska zon?

Fördjupning: Skydd av havsmiljöer är viktigt både för att ge möjlighet för överfiskade bestånd att tillväxa och för att värna den biologiska mångfalden. Inför FN:s Nagoyamöte om biologisk mångfald

---

²³ <https://www.cbd.int/doc/strategic-plan/targets/T11-quick-guide-en.pdf>

²⁴ http://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/2011_skog_naturvard_nagoya_svensk_skog.pdf

²⁵ <http://www.artfakta.se/GetSpecies.aspx?SearchType=Advanced>

²⁶ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-12-543_en.htm?locale=en](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-543_en.htm?locale=en)

²⁷ <http://miljoaktuellt.idg.se/2.1845/1.512468/debatt--strandskyddsreformen-har-lett-till-rattsosakerhet>

²⁸ http://www.artfakta.se/Artfaktablad/Anguilla_Anguilla_206063.pdf

²⁹ <http://www.naturskyddsforeningen.se/nyheter/sa-vill-vi-radda-den-akut-hotade-alen>

ansåg Sverige och EU att 15 procent av kust- och havsområdena ska skyddas, men mötet landade i 10 procent. Forskningen pekar tvärtom på att 20-30 procent behöver skyddas³⁰.

Idag är drygt 6 procent skyddat i Sverige, att jämföra med cirka 20 procent i Danmark och ungefär 40 procent i Tyskland.

---

³⁰ <http://cmsdata.iucn.org/downloads/recommendationen.pdf>